

I

(Leģislatīvi akti)

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2013/37/ES

(2013. gada 26. jūnijs),

ar ko groza Direktīvu 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Dokumenti, ko rada dalībvalstu valsts sektora iestādes, veido plašu, daudzveidīgu un vērtīgu resursu kopumu, kas var veicināt uz zināšanām balstītu ekonomiku.
- (2) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/98/EK (2003. gada 17. novembris) par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu ⁽³⁾ izveido minimālu noteikumu kopumu, kas reglamentē dalībvalstu valsts sektora iestāžu rīcībā esošo dokumentu atkalizmantošanu un praktiskus līdzekļus atkalizmantošanas veicināšanai.
- (3) Brīvi pieejamu datu politika, kas veicina valsts sektora informācijas plašu pieejamību un atkalizmantošanu privātiem vai komerciāliem mērķiem, paredzot minimālus juridiskus, tehniskus vai finansiālus ierobežojumus vai vispār tos neparedzot, un kas veicina informācijas apriti ne vien uzņēmēju, bet visas sabiedrības vajadzībām, var dot

būtisku impulsu tādu jaunu pakalpojumu attīstībai, kuru pamatā ir jauni šādas informācijas kombinēšanas un izmantošanas veidi, stimulēt ekonomikas izaugsmi un veicināt sociālo līdzdalību. Lai to panāktu, Savienības līmenī jāizveido vienlīdzīgi darbības apstākļi un jāvienojas par to, vai ir atļauts atkalizmantot dokumentus, taču šādus apstākļus nav iespējams izveidot, ja dalībvalstīs vai attiecīgās valsts sektora iestādēs saglabājas atšķirīgi noteikumi un prakse.

- (4) Atļauja atkalizmantot valsts sektora iestāžu rīcībā esošos dokumentus sniedz papildu labumu gan atkalizmantotājiem, tiešajiem lietotājiem un sabiedrībai kopumā, gan daudzos gadījumos arī pašai valsts sektora iestādei, jo tiek veicināta pārredzamība un pārskatatbildība, turklāt atkalizmantotāju un tiešo lietotāju sniegtās atsauksmes ļauj attiecīgajai valsts sektora iestādei uzlabot savāktās informācijas kvalitāti.

- (5) Kopš 2003. gada, kad tika pieņemts pirmais noteikumu kopums par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu, datu, tostarp publisko datu, apjoms pasaulē ir strauji pieaudzis un tiek radīti un vākti jauna veida dati. Līdztekus tam patlaban tiek novērota nepārtraukta attīstība datu analīzes, izmantošanas un apstrādes tehnoloģiju jomā. Šī straujā tehnoloģiju attīstība ļauj radīt jaunus pakalpojumus un lietojumus, kuru pamatā ir datu izmantošana, apkopošana vai kombinēšana. 2003. gadā pieņemtie noteikumi vairs neatbilst šīm straujajām pārmaiņām, un tādējādi pastāv risks, ka publisko datu atkalizmantošanas sniegtās ekonomiskās un sociālās iespējas var palikt neizmantotas.

- (6) Vienlaikus dalībvalstīs ir izstrādājušas atkalizmantošanas politiku saskaņā ar Direktīvu 2003/98/EK, un dažās no tām attiecībā uz brīvi pieejamiem datiem ir ieviestas vērienīgas pieejas, kuru mērķis ir atvieglot iedzīvotājiem un uzņēmumiem pieejamo publisko datu atkalizmantošanu, pārsniedzot direktīvā noteikto minimumu. Lai

⁽¹⁾ OV C 191, 29.6.2012., 129. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2013. gada 13. jūnija nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2013. gada 20. jūnija lēmums.

⁽³⁾ OV L 345, 31.12.2003., 90. lpp.

nepieļautu, ka dažādu dalībvalstu atšķirīgie noteikumi kļūst par šķērslī preču un pakalpojumu pārrobežu piedāvāšanai, un nodrošinātu salīdzināmu publisko datu kopumu atkalizmantojamību uz tiem balstītos Eiropas mēroga lietojumos, ir nepieciešama minimāla saskaņošana, lai noteiktu, kādi publiskie dati ir pieejami informācijas atkalizmantošanai iekšējā informācijas tirgū saskaņā ar attiecīgo piekļuves režīmu.

- (7) Direktīvā 2003/98/EK nav paredzēts pienākums attiecībā uz piekļuvi dokumentiem vai pienākums atļaut dokumentu atkalizmantošanu. Lēmumu atļaut vai neatļaut atkalizmantošanu pieņem dalībvalstis vai attiecīgā valsts sektora iestāde. Tajā pašā laikā Direktīvas 2003/98/EK pamatā ir valstu noteikumi par piekļuvi dokumentiem, un tāpēc saskaņā ar minēto direktīvu netiek prasīts atļaut atkalizmantot dokumentus, kuriem piekļuve ir ierobežota (piemēram, dalībvalstis noteikumi paredz ierobežotu piekļuvi, nosakot, ka dokumenti ir pieejami tikai tiem iedzīvotājiem vai uzņēmumiem, kuri var pierādīt, ka ir īpaši ieinteresēti piekļūt dokumentiem) vai liegta (piemēram, dalībvalstu noteikumi aizliedz piekļuvi dokumentu konfidencialā rakstura dēļ, kas cita starpā ir balstīts uz valsts drošības, aizsardzības, sabiedriskās drošības apsvērumiem). Dažas dalībvalstis atkalizmantošanas tiesības ir skaidri sasaistījušas ar šīm piekļuves tiesībām, proti, nosakot, ka visi vispārpieejami dokumenti ir atkalizmantojami. Citās dalībvalstīs saikne starp šiem diviem noteikumu kopumiem nav tik skaidra, un tas rada tiesisko nenoteiktību.
- (8) Tādēļ būtu jāgroza Direktīva 2003/98/EK, lai noteiktu skaidru pienākumu dalībvalstīm visus dokumentus atzīt par atkalizmantojamiem, ja vien piekļuve tiem netiek ierobežota vai liegta saskaņā ar valsts noteikumiem par piekļuvi dokumentiem un saskaņā ar citiem izņēmumiem, kas paredzēti šajā direktīvā. Ar šo direktīvu veikto grozījumu mērķis nav definēt vai mainīt dalībvalstīs noteiktos piekļuves režīmus, kas paliek to kompetencē.
- (9) Ņemot vērā Savienības tiesību aktus un dalībvalstu un Savienības starptautiskās saistības, jo īpaši tās, kas izriet no Bernes konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību un Nolīguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, dokumenti, uz kuriem trešām personām ir intelektuālā īpašuma tiesības, būtu jāizslēdz no Direktīvas 2003/98/EK darbības jomas. Ja trešā persona ir bijusi tāda dokumenta sākotnējais intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks, kurš ir bibliotēku, tostarp universitāšu bibliotēku, muzeju un arhīvu rīcībā, un šo tiesību termiņš vēl nav beidzies, minētais dokuments šīs direktīvas nolūkiem būtu jāuzskata par dokumentu, uz kuru trešām personām ir intelektuālā īpašuma tiesības.
- (10) Direktīvai 2003/98/EK būtu jāattiecas uz tādiem dokumentiem, kuru sagatavošana ietilpst attiecīgo valsts sektora iestāžu publiskajos uzdevumos, kas noteikti dalībvalstu tiesību aktos vai citos saistošos noteikumos. Ja šādu noteikumu nav, publiski uzdevumi būtu jādefinē atbilstīgi dalībvalstu ierastajai administratīvajai praksei ar noteikumu, ka publiskā uzdevuma darbības joma ir pārredzama un to ir iespējams pārskatīt. Publiskie uzdevumi varētu būt definēti vispārīgi vai atsevišķi konkrētām valsts sektora iestādēm.
- (11) Šī direktīva būtu jāiesteno un jāpiemēro pilnīgā saskaņā ar personas datu aizsardzības principiem atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁽¹⁾. Jo īpaši ir vērts atzīmēt, ka saskaņā ar minēto direktīvu dalībvalstīm būtu jāparedz noteikumi par personas datu likumīgu apstrādi. Turklāt viens no minētās direktīvas principiem paredz, ka personas datu apstrāde pēc to savākšanas nedrīkst notikt tādā veidā, kas būtu nesavienojams ar konkrētajiem, precīzi formulētajiem un likumīgajiem mērķiem, kuriem minētie dati vākti.
- (12) Direktīvai 2003/98/EK nebūtu jāskar tiesības, tostarp ekonomiskās un nemateriālās tiesības, kuras valsts sektora iestāžu darbiniekiem varētu būt saskaņā ar valsts noteikumiem.
- (13) Turklāt, ja kāds dokuments ir pieejams atkalizmantošanai, attiecīgajai valsts sektora iestādei būtu jā saglabā tiesības dokumentu izmantot.
- (14) Direktīvas 2003/98/EK darbības joma būtu jāattiecinā arī uz bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem.
- (15) Viens no galvenajiem iekšējā tirgus izveides mērķiem ir radīt apstākļus, kas veicinātu Savienības mēroga pakalpojumu attīstību. Bibliotēkās, muzejos un arhīvos ir ievērojams daudzums vērtīgu valsts sektora informācijas resursu, jo īpaši kopš digitalizācijas projekti ir daudzkrāsojuši neaizsargātu digitālu materiālu apjomu. Šie kultūras mantojuma krājumi un ar tiem saistītie metadati veido potenciālu pamatu digitāla satura produktiem un pakalpojumiem, un tiem ir milzīgs inovatīvas atkalizmantošanas potenciāls tādās nozarēs kā izglītība un tūrisms. Plašākām iespējām publisku kultūras materiālu atkalizmantošanai cita starpā būtu jāļauj Savienības uzņēmumiem izmantot šo potenciālu un dot ieguldījumu ekonomikas izaugsmē un jaunu darbavietu radīšanā.

(¹) OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

- (16) Dalībvalstu noteikumi un prakse attiecībā uz publisku kultūras resursu izmantošanu ievērojami atšķiras, un tas rada šķēršļus šo resursu ekonomiskā potenciāla īstenošanai. Bibliotēkām, muzejiem un arhīviem turpinot ieguldīt līdzekļus digitalizācijā, daudzas no šīm iestādēm jau ir darījušas neaizsargātu saturu pieejamu atkalizmantošanai, bet citas aktīvi meklē iespējas atkalizmantot to rīcībā esošo saturu. Taču, tā kā šīs iestādes darbojas ļoti atšķirīgā normatīvajā un kultūras vidē, kultūras nozares iestāžu satura izmantošanas prakse ir attīstījusies dažādi.
- (17) Tā kā atšķirības valstu noteikumos un praksē vai arī to neskaidriba traucē iekšējā tirgus netraucētu darbību un pienācīgu informācijas sabiedrības attīstību Savienībā, būtu jāveic bibliotēkās, muzejos un arhīvos uzkrāto publisko kultūras materiālu atkalizmantošanas valstu noteikumu un prakses minimāla saskaņošana.
- (18) Direktīvas 2003/98/EK darbības jomas paplašināšanai būtu jāattiecas tikai uz triju veidu kultūras iestādēm – bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem, jo to krājumi ir un aizvien vairāk būs vērtīgs materiāls atkalizmantošanai daudzos produktos, piemēram, mobilajās lietojumprogrammās. Citām kultūras iestādēm (piemēram, orķestriem, operām, baletiem un teātriem), tostarp arhīviem, kas ir daļa no šīm iestādēm, nebūtu jāietilpst šajā darbības jomā to izpildītājmākslas specifikas dēļ. Tā kā uz gandrīz visu šo iestāžu materiālu attiecas trešo pušu intelektuālā īpašuma tiesības un tāpēc tas neietilptu minētās direktīvas darbības jomā, to iekļaušanai darbības jomā būtu necīga ietekme.
- (19) Digitalizācija ir svarīgs veids, kā nodrošināt labāku piekļuvi kultūras materiāliem un to atkalizmantošanu izglītībai, darbam vai izklaidei. Tā arī piedāvā ievērojamas ekonomiskas iespējas, atvieglojot kultūras materiālu iekļaušanu digitālajos pakalpojumos un produktos un tādējādi atbalstot darbavietu radīšanu un izaugsmi. Šie aspekti citu starpā uzsvērti Eiropas Parlamenta 2010. gada 5. maija rezolūcijā "Europeana – nākamie soļi" ⁽¹⁾, Komisijas 2011. gada 27. oktobra Ieteikumā 2011/711/ES par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu ⁽²⁾ un Padomes 2012. gada 10. maija secinājumos par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu ⁽³⁾. Šie dokumenti nosaka turpmāko virzību juridisko, finansiālo un organizatorisko jautājumu risināšanai saistībā ar Eiropas kultūras mantojuma digitalizāciju un ieviešanu tiešsaistē.
- (20) Lai atvieglotu atkalizmantošanu, valsts sektora iestādēm, ja tas ir iespējams un lietderīgi, būtu jādara dokumenti pieejami atvērtā un mašīnlasāmā formātā un kopā ar to metadatiem, kuru precizitātes un detalizācijas līmenis ir tik augsts, cik vien iespējams, tādā formā, kas nodrošina savietojamību, piemēram, apstrādājot tos atbilstīgi principiem, kuri reglamentē saderības un izmantojamības prasības telpiskajai informācijai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) ⁽⁴⁾.
- (21) Dokuments būtu jāuzskata par esošu mašīnlasāmā formātā, ja tas ir datnes formātā, kas ir strukturēta tā, lai lietojumprogramma viegli varētu tajā noteikt, atpazīt un atlasīt no tā specifiskus datus. Datnēs šifrēti dati, kas strukturēti mašīnlasāmā formātā, ir mašīnlasāmi dati. Mašīnlasāmi formāti var būt gan atvērti formāti, gan komerciāli formāti; tiem var būt un var nebūt formāli standarti. Datnes formātā šifrēti dokumenti, kuru automātiskā apstrāde ir ierobežota, jo datus no šiem dokumentiem nav iespējams atlasīt vai ir sarežģīti to izdarīt, nebūtu jāuzskata par dokumentiem mašīnlasāmā formātā. Attiecīgos gadījumos dalībvalstīm būtu jāveicina atvērtu mašīnlasāmu formātu lietošana.
- (22) Ja valsts sektora iestādes par dokumentu atkalizmantošanu iekasē maksu, šai maksai principā nebūtu jāpārsniedz robežizmaksas. Tomēr jo īpaši būtu jāņem vērā nepieciešamība netraucēt tādu valsts sektora iestāžu normālu darbību, no kurām prasa, lai tās segtu nozīmīgu daļu no savām izmaksām, kas saistītas ar tām uzticēto publisko uzdevumu veikšanu, vai izmaksām, kas saistītas ar atsevišķu atkalizmantošanai nodotu dokumentu savākšanu, izgatavošanu, reproducēšanu un izplatīšanu. Šādos gadījumos valsts sektora iestādēm būtu jāvar iekasēt maksu, kas ir augstāka par robežizmaksām. Šī maksa būtu jānosaka atbilstīgi objektīviem, pārredzamiem un pārbaudāmiem kritērijiem, un kopējie ieņēmumi no dokumentu sagādāšanas un atkalizmantošanas atļaušanas nedrīkstētu pārsniegt savākšanas, izgatavošanas, reproducēšanas un izplatīšanas izmaksas kopā ar samērīgu peļņu no kapitāla ieguldījumiem. Prasībai gūt ieņēmumus, lai segtu ievērojamu daļu no valsts sektora iestāžu izmaksām, kas saistītas ar publisko uzdevumu veikšanu, vai izmaksām, kas saistītas ar atsevišķu dokumentu savākšanu, izgatavošanu, reproducēšanu un izplatīšanu, nav jābūt likumā noteiktai prasībai un tā var izrietēt, piemēram, no dalībvalsts administratīvās prakses. Dalībvalstīm būtu regulāri jāpārskata šāda prasība.

⁽¹⁾ OV C 81 E, 15.3.2011., 16. lpp.

⁽²⁾ OV L 283, 29.10.2011., 39. lpp.

⁽³⁾ OV C 169, 15.6.2012., 5. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.

- (23) Bibliotēkām, muzejiem un arhīviem arī būtu jāļauj iekasēt maksas, kas pārsniedz robežizmaksas, tādēļ, lai netraucētu to normālu darbību. Šādu valsts sektora iestāžu gadījumā kopējiem ieņēmumiem no dokumentu sagādāšanas un atkalizmantošanas atļaušanas attiecīgajā pārskata periodā nebūtu jāpārsniedz savākšanas, izgatavošanas, reproducēšanas, izplatīšanas un tiesību iegūšanas izmaksas kopā ar samērīgu peļņu par ieguldījumiem. Attiecībā uz bibliotēkām, muzejiem un arhīviem un paturot prātā to specifiku, samērīgas peļņas no kapitāla ieguldījumiem aprēķināšanai varētu izmantot privātajā sektorā iekasētās maksas par identisku vai līdzīgu dokumentu atkalizmantošanu.
- (24) Šajā direktīvā noteiktie maksimālie ierobežojumi maksai neskar dalībvalstu tiesības piemērot zemākas maksas vai vispār nepiemērot maksu.
- (25) Dalībvalstīm būtu jānosaka kritēriji, lai iekasētu maksas, kas pārsniedz robežizmaksas. Šim nolūkam dalībvalstis var, piemēram, noteikt šādus kritērijus valsts noteikumos vai izraudzīties piemērotu iestādi vai iestādes, kas pašas nav valsts sektora iestādes, un kas ir kompetentas noteikt šādus kritērijus. Šādai iestādei vajadzētu būt organizētai saskaņā ar dalībvalstu konstitucionālajām un tiesību sistēmām. Tā varētu būt jau esoša iestāde ar budžeta izpildes pilnvarām un politisku atbildību.
- (26) Attiecībā uz jebkuru dokumenta atkalizmantošanu valsts sektora iestādes var atkalizmantotājam izvirzīt nosacījumus, vajadzības gadījumā ar licences palīdzību, piemēram, sniegt norādi uz avotu un norādi uz to, vai atkalizmantotājs dokumentā ir veicis kādas izmaiņas. Izsniedzot licences valsts sektora informācijas atkalizmantošanai, jebkurā gadījumā būtu jānosaka iespējami mazāk ierobežojumu atkalizmantošanai, piemēram, nosakot tos tikai attiecībā uz avota norādi. Nozīmīgai lomai šajā ziņā vajadzētu būt arī tiešsaistē pieejamām atklātajām licencēm, kuras piešķir plašākas atkalizmantošanas tiesības bez tehnoloģiskiem, finansiāliem vai ģeogrāfiskiem ierobežojumiem un balstās uz brīvi pieejamu datu formātiem. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāveicina atklāto licenču izmantošana, kurai galu galā būtu jākļūst par ierastu praksi visā Savienībā.
- (27) Komisija ir atbalstījusi valsts sektora informācijas progresa ziņojumu izveidi tiešsaistē, kuros būtu attiecīgie izpildes rādītāji attiecībā uz valsts sektora informācijas atkalizmantošanu visās dalībvalstīs. Regulāra progresa ziņojumu atjaunināšana veicinās informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un informācijas pieejamību par politiku un praksi visā Savienībā.
- (28) Tiesību aizsardzības līdzekļos būtu jāiekļauj iespēja, ka pārskatīšanu veic objektīva iestāde. Šī iestāde varētu būt jau pastāvoša valsts iestāde, piemēram, valsts konkurences padome, valsts dokumentu pieejamības iestāde vai valsts tiesu iestāde. Šādu iestādi izveido saskaņā ar dalībvalstu konstitucionālajām un tiesību sistēmām, neskarot citus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas citādi ir pieejami tiem, kuri iesniedz atkalizmantošanas pieprasījumu. Tomēr tā nedrīkstētu būt saistīta ar dalībvalsts mehānismu, ar kuru nosaka kritērijus tādas maksas iekasēšanai, kas pārsniedz robežizmaksas. Tiesību aizsardzības līdzekļos būtu jāiekļauj iespēja pārskatīt negatīvus lēmumus un arī tādus lēmumus, kas, lai gan atļauj atkalizmantošanu, tomēr var kā citādi ietekmēt pieprasītāju, īpaši lēmumus par piemērotajiem maksas iekasēšanas noteikumiem. Pārskatīšanas procesam vajadzētu būt ātram un atbilst strauji mainīgā tirgus vajadzībām.
- (29) Izstrādājot dokumentu atkalizmantošanas principus, būtu jāievēro konkurences noteikumi, ciktāl iespējams izvairīties no ekskluzīviem līgumiem starp valsts sektora iestādēm un privātiem partneriem. Tomēr dažkārt var būt nepieciešamas ekskluzīvas tiesības uz konkrētu valsts sektora dokumentu atkalizmantošanu, lai sniegtu pakalpojumu, kas būtisks vispārējām sabiedrības interesēm. Tas tā cita starpā var būt gadījumā, kad neviens komerciāls izdevējs nebūtu gatavs publicēt informāciju, ja tam netiktu piešķirtas šādas ekskluzīvas tiesības. Lai ņemtu to vērā, Direktīva 2003/98/EK ļauj slēgt ekskluzīvus līgumus ar noteikumu, ka tie tiek regulāri pārskatīti, ja ekskluzīvas tiesības ir vajadzīgas pakalpojuma sniegšanai sabiedrības interesēs.
- (30) Paplašinot Direktīvas 2003/98/EK darbības jomu, lai tā attiektos arī uz bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem, ir jāņem vērā dalībvalstīs pastāvošās atšķirības to kultūras resursu digitalizācijā, kas nav pienācīgi reglamentēti pašreizējos direktīvas noteikumos par ekskluzīviem līgumiem. Bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem, arhīviem un privātajiem partneriem ir neskaitāmi sadarbības līgumi, kas ir saistīti ar kultūras resursu digitalizāciju un ar kuriem piešķir ekskluzīvas tiesības privātajiem partneriem. Prakse liecina, ka šādas publiskās un privātās partnerības var veicināt kultūras krājumu lietderīgu izmantošanu un vienlaikus paātrināt kultūras mantojuma pieejamību sabiedrībai.
- (31) Ja ekskluzīvās tiesības attiecas uz kultūras resursu digitalizāciju, var būt nepieciešams zināms ekskluzivitātes laikposms, lai dotu privātajam partnerim iespēju atpelnīt ieguldītos līdzekļus. Tomēr minētajam laikposmam vajadzētu būt ierobežotam laikā un iespējami īsam, lai ievērotu principu, ka neaizsargātajam materiālam pēc digitalizēšanas joprojām jābūt neaizsargātam. Laikposmam, uz kuru piešķir ekskluzīvas tiesības digitalizēt kultūras

- resursus, principā nebūtu jāpārsniedz 10 gadi. Jebkurš ekskluzivitātes laikposms, kas pārsniedz 10 gadus, būtu jāpārskats, lai ņemtu vērā tehnoloģiskās, finansialās un administratīvās pārmaiņas, kas attiecīgajā jomā notikušas kopš līguma noslēgšanas. Turklāt ikvienai publiskā un privātā sektora partnerībai kultūras resursu digitalizācijai būtu jāpiešķir partnerībā esošajai kultūras iestādei neierobežotas tiesības attiecībā uz digitalizētu kultūras resursu izmantošanu pēc līguma beigām.
- (32) Lai pienācīgi ņemtu vērā līgumus un citas vienošanās, ar kuriem piešķir ekskluzīvas tiesības un kas noslēgti pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā, būtu jāizveido piemēroti pārejas pasākumi, ar kuriem aizsargā attiecīgo pušu intereses gadījumos, kad uz tām piešķirtajām ekskluzīvajām tiesībām neattiecas šajā direktīvā noteiktie izņēmumi. Šiem pārejas pasākumiem būtu jāļauj paturēt spēkā pušu ekskluzīvās tiesības, kamēr beidzas līgums, vai beztermiņa vai ļoti garu līgumu gadījumā – pietiekami ilgi, lai puses varētu veikt piemērotus pasākumus. Lai izvairītos no situācijām, kad līgumi vai citas ilgtermiņa vienošanās, kas neatbilst šai direktīvai, tiek noslēgtas ar mērķi apiet nākotnē pieņemamos dalībvalstu aktus, ar kuriem transponē direktīvu, šie pārejas pasākumi nebūtu jāattiecinā uz līgumiem vai vienošanām, kas noslēgti pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā, bet pirms to dalībvalstu tiesību aktu piemērošanas, ar kuriem transponē šo direktīvu. Tāpēc līgumiem un citām vienošanām, kas noslēgti pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā, bet pirms valsts transponēšanas pasākumu piemērošanas sākuma datuma, būtu jāatbilst šai direktīvai, sākot ar datumu, kad piemēro dalībvalstu tiesību aktus, ar kuriem transponē šo direktīvu.
- (33) Tā kā šīs direktīvas mērķi, proti, atvieglot uz valsts sektora dokumentiem balstītu Savienības mēroga informācijas produktu un pakalpojumu izveidi, lai nodrošinātu efektīvu valsts sektora dokumentu pārrobežu izmantošanu, no vienas puses, privātiem uzņēmumiem, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, saistībā ar informācijas produktiem un pakalpojumiem ar pievienoto vērtību, kā arī, no otras puses, iedzīvotājiem, lai vienkāršotu informācijas brīvu apriti un komunikāciju, nav pietiekami labi sasniedzami dalībvalstīs, un tāpēc, ņemot vērā ierosināto darbību būtībai raksturīgo Eiropas mērogu, ir labāk sasniedzami Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 5. pantā. Saskaņā ar proporcionalitātes principu, kā noteikts minētajā pantā, šajā direktīvā paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi šo mērķu sasniegšanai.
- (34) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, tostarp personas datu aizsardzība (8. pants) un tiesības uz īpašumu (17. pants). Nevienam no šīs direktīvas noteikumiem nebūtu jāinterpretē vai jāīsteno tādā veidā, kas ir pretrunā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai.
- (35) Ir jānodrošina, ka dalībvalstis ziņo Komisijai par valsts sektora informācijas atkalizmantošanas apjomu, nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tā ir publiskota, un tiesību aizsardzības praksi.
- (36) Iepriekš apspriežoties ar ieinteresētajām personām, Komisijai, izdodot pamatnostādnes, īpaši attiecībā uz ieteicamajiem licencēšanas standartiem un formātiem, datu kopām un maksu par dokumentu atkalizmantošanu, būtu jāpalīdz dalībvalstīm īstenot šo direktīvu konsekvēnti.
- (37) Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Direktīva 2003/98/EK,
- IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.
1. pants
- Direktīvu 2003/98/EK groza šādi:
- 1) direktīvas 1. pantu groza šādi:
- a) panta 2. punktu groza šādi:
- i) a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:
- “a) dokumentiem, kuru sagādāšana ir darbība, kas neietilpst attiecīgo valsts sektora iestāžu publiskā uzdevuma jomā, kā tas noteikts ar dalībvalsts tiesību aktiem vai citiem saistošiem noteikumiem, vai, ja šādu noteikumu nav, kā definēts atbilstīgi attiecīgās dalībvalsts parastajai administratīvajai praksei ar noteikumu, ka publisko uzdevumu darbības joma ir pārredzama un to ir iespējams pārskatīt;”;
- ii) c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:
- “c) dokumentiem, kuriem piekļuve nav atļauta atbilstīgi dalībvalstu noteiktiem piekļuves režīmiem, tostarp pamatojoties uz:
- valsts drošības aizsardzību (t. i., valsts drošību), aizsardzību vai sabiedrisko drošību,
- statistikas datu konfidencialitāti,
- komerciālu konfidencialitāti (piemēram, uzņēmējdarbības, profesionālajiem vai uzņēmumu noslēpumiem);”;

iii) iekļauj šādus punktus:

“ca) dokumentiem, kuriem piekļuve ir ierobežota ar dalībvalstu noteiktiem piekļuves režīmiem, tostarp gadījumos, kad iedzīvotājiem vai uzņēmumiem ir jāpierāda, ka tie ir īpaši ieinteresēti iegūt piekļuvi dokumentiem;

cb) dokumentu daļām, kurās ir tikai logotipi, ģērboņi un zīmotnes;

cc) dokumentiem, kuriem piekļuve ir liegta vai ierobežota ar piekļuves režīmiem, kas tiek pamatoti ar personu datu aizsardzību, un dokumentu daļām, kurām var piekļūt saskaņā ar šiem režīmiem un kas satur personas datus, kuru atkalizmantošana tiesību aktos ir definēta kā nesavienojama ar tiesību aktiem par personu aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi;”;

iv) e) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“e) dokumentiem, kuri ir izglītības un pētniecības iestāžu, tostarp tādu organizāciju, kas izveidotas, lai nodotu izpētes rezultātus, skolu un universitāšu, izņemot universitāšu bibliotēku, rīcībā, un;”;

v) f) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“f) dokumentiem, kuri ir kultūras iestāžu, izņemot bibliotēku, muzeju un arhīvu, rīcībā;”;

b) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

“3. Šī direktīva pamatojas uz dalībvalstīs spēkā esošajiem piekļuves režīmiem un neskar tos.”;

c) panta 4. punktā vārdu “Kopienas” aizstāj ar vārdu “Savienības”;

2) direktīvas 2. pantam pievieno šādus punktus:

“6. “mašīnlasāms formāts” ir datnes formāts, kas ir strukturēts tā, lai lietojumprogrammas var viegli identificēt, atpazīt un iegūt no dokumenta specifiskus datus, tostarp atsevišķas faktoloģiskas vienības un to iekšējo struktūru;

7. “atvērts formāts” ir datnes formāts, kas ir platformneatkarīgs un kas ir pieejams sabiedrībai bez jebkādiem ierobežojumiem, kuri traucē dokumentu atkalizmantošanu;

8. “formāls atvērts standarts” ir standarts, kas ir sistematizēts rakstiski, precīzi norādot uz specifikācijas prasībām attiecībā uz programmatūras sadarbības nodrošināšanu;

9. “universitāte” ir jebkura valsts sektora iestāde, kas piedāvā pēc vidusskolas beigšanas apgūt augstāko izglītību un iegūt akadēmisku grādu.”;

3) direktīvas 3. pantu aizstāj ar šādu:

“3. pants

Vispārējais princips

1. Ievērojot 2. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka dokumenti, uz kuriem attiecas šī direktīva saskaņā ar 1. pantu, ir atkalizmantojami komerciāliem vai nekomerciāliem mērķiem saskaņā ar III un IV nodaļā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. Attiecībā uz dokumentiem, uz kuriem bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem ir intelektuālā īpašuma tiesības, gadījumos, kad ir atļauta šādu dokumentu atkalizmantošana, dalībvalstis nodrošina, ka šie dokumenti ir atkalizmantojami komerciāliem vai nekomerciāliem mērķiem saskaņā ar III un IV nodaļā izklāstītajiem nosacījumiem.”.

4) direktīvas 4. panta 3. un 4. punktu aizstāj ar šādiem:

“3. Nelabvēlīga lēmuma gadījumā valsts sektora iestādes paziņo pieprasījuma iesniedzējam atteikuma pamatojumu, pamatojoties uz dalībvalstī pastāvošā piekļuves režīma attiecīgajiem noteikumiem vai arī valsts noteikumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, jo īpaši 1. panta 2. punkta a) līdz cc) apakšpunktu vai 3. pantu. Ja nelabvēlīgais lēmums ir pamatots ar 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu, valsts sektora iestāde iekļauj norādi uz fizisko vai juridisko personu, kas ir tiesību subjekts, ja tas ir zināms, vai arī licenciāru, no kura valsts sektora iestāde ieguvusi attiecīgo materiālu. Bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem šāda norāde nav jāiekļauj.

4. Jebkurā lēmumā par atkalizmantošanu iekļauj norādi uz tiesību aizsardzības līdzekļiem gadījumos, kad pieprasītājs vēlas pārsūdzēt lēmumu. Viena no tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas iespējām ir pārskatīšana, ko veic objektīva pārskatīšanas iestāde ar attiecīgām specializētām zināšanām, piemēram, valsts konkurences iestāde, valsts dokumentu pieejamības iestāde vai valsts tiesu iestāde, kuras lēmumi ir saistoši attiecīgajai valsts sektora iestādei.”;

5) direktīvas 5. pantu aizstāj ar šādu:

“5. pants

Pieejamie formāti

1. Valsts sektora iestādes dara dokumentus pieejamus jebkādā iepriekš esošā formātā vai valodā un, kad vien iespējams un lietderīgi, atvērtā mašīnlasāmā formātā kopā ar to metadatiem. Gan formātam, gan metadatiem, cik vien iespējams, būtu jāatbilst formāliem atvērtiem standartiem.

2. Šā panta 1. punkts neuzliek valsts sektora iestādēm pienākumu veidot vai pielāgot dokumentus vai izsniegt to izrakstus, lai ievērotu minētā punkta noteikumus, ja tas radītu nesamērīgas grūtības, kas pārsniedz vienkāršu darbību.

3. Pamatojoties uz šo direktīvu, nevar prasīt valsts sektora iestādēm turpināt izgatavot un glabāt noteikta veida dokumentus ar mērķi, lai privātas vai valsts sektora iestādes tos atkalizmantoju.

6) direktīvas 6. pantu aizstāj ar šādu:

“6. pants

Maksas noteikšanas principi

1. Ja tiek iekasēta maksa par dokumentu atkalizmantošanu, minētā maksa nepārsniedz šo dokumentu reproducēšanas, nodrošināšanas un izplatīšanas robežizmaksas.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro:

a) valsts sektora iestādēm, no kurām prasa, lai tās gūtu ieņēmumus ievērojamas daļas izmaksu segšanai, kas saistītas ar tām uzticēto publisko uzdevumu izpildi;

b) izņēmuma kārtā – dokumentiem, attiecībā uz kuriem no attiecīgajām valsts sektora iestādēm prasa, lai tās gūtu pietiekamus ieņēmumus ievērojamas daļas izmaksu segšanai, kas saistītas ar dokumentu savākšanu, izgatavošanu, reproducēšanu un izplatīšanu. Šīs prasības ir noteiktas dalībvalsts tiesību aktos vai citos saistošos noteikumos. Ja šādu noteikumu nav, prasības nosaka saskaņā ar dalībvalsts ierasto administratīvo praksi;

c) bibliotēkām, tostarp universitāšu bibliotēkām, muzejiem un arhīviem.

3. Attiecīgās valsts sektora iestādes, kas minētas 2. punkta a) un b) apakšpunktā, aprēķina kopējo maksu, izmantojot objektīvus, pārredzamus un pārbaudāmus kritērijus, kuri jānosaka dalībvalstīm. Minēto iestāžu kopējie ieņēmumi no dokumentu sagādāšanas un atkalizmantošanas atļaušanas attiecīgajā pārskata periodā nepārsniedz savākšanas, izgatavošanas, reproducēšanas un izplatīšanas izmaksas kopā ar samērīgu peļņu no kapitāla ieguldījumiem. Maksu aprēķina, ievērojot grāmatvedības principus, kas ir piemērojami attiecīgajām valsts sektora iestādēm.

4. Ja maksu nosaka valsts sektora iestādes, kas minētas 2. punkta c) apakšpunktā, kopējie ieņēmumi no dokumentu sagādāšanas un atkalizmantošanas atļaušanas attiecīgajā pārskata periodā nepārsniedz savākšanas, izgatavošanas, reproducēšanas, izplatīšanas, saglabāšanas un tiesību iegūšanas izmaksas kopā ar samērīgu peļņu no kapitāla

ieguldījumiem. Maksu aprēķina, ievērojot grāmatvedības principus, kas ir piemērojami attiecīgajām valsts sektora iestādēm.”;

7) direktīvas 7. pantu aizstāj ar šādu:

“7. pants

Pārredzamība

1. Attiecībā uz standarta maksu par valsts iestāžu rīcībā esošo dokumentu atkalizmantošanu jebkurus piemērojamus nosacījumus un minētās maksas faktiskās summas, tostarp šādas maksas aprēķināšanas bāzi, nosaka iepriekš un publicē, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, ja tas ir iespējams un ir lietderīgi.

2. Attiecībā uz citu maksu par atkalizmantošanu, kas nav minēta 1. punktā, attiecīgās valsts sektora iestādes jau sākotnēji norāda, kādi faktori tiek ņemti vērā, aprēķinot šādu maksu. Attiecīgā valsts sektora iestāde pēc pieprasījuma arī norāda veidu, kādā šāda maksa ir aprēķināta attiecībā uz konkrēto atkalizmantošanas pieprasījumu.

3. Prasības, kas minētas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ir iepriekš noteiktas. Tās publicē, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, ja iespējams un ja tas ir lietderīgi.

4. Valsts sektora iestādes nodrošina, ka dokumentu atkalizmantošanas pieprasījuma iesniedzējus informē par pieejamiem tiesību aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz tos skaršiem lēmumiem vai praksi.”.

8) direktīvas 8. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Valsts sektora iestādes var atļaut atkalizmantojot dokumentus bez nosacījumiem vai arī var paredzēt nosacījumus, attiecīgos gadījumos izmantojot licenci. Šie nosacījumi nevajadzīgi neierobežo atkalizmantošanas iespējas, un tos neizmanto, lai ierobežotu konkurenci.”;

9) direktīvas 9. pantu aizstāj ar šādu:

“9. pants

Praktiskas metodes

Dalībvalstis izveido praktiskas metodes, kas atvieglo atkalizmantošanai pieejamo dokumentu meklēšanu, piemēram, galveno dokumentu un attiecīgo metadatu aktīvu katalogus, kuriem, ja tas ir iespējams un lietderīgi, vajadzētu būt pieejamiem tiešsaistē un mašīnlasāmā formātā, un portālu vietnes, kam ir saites uz aktīvu katalogiem. Ja iespējams, dalībvalstis veicina dokumentu meklēšanu dažādās valodās.”;

10) direktīvas 11. pantu groza šādi:

a) panta 2. punktam pievieno šādu daļu:

“Šo punktu nepiemēro kultūras resursu digitalizācijai.”;

b) iekļauj šādu punktu:

“2.a Atkāpjoties no 1. punkta, ja uz kultūras resursu digitalizāciju attiecas ekskluzīvas tiesības, šādas ekskluzivitātes laikposms principā nepārsniedz 10 gadus. Ja minētais termiņš pārsniedz 10 gadus, tā ilgumu pārskata vienpadsmitajā gadā un attiecīgā gadījumā pēc tam reizi septiņos gados.

Vienošanās, ar kuru piešķir pirmajā daļā minētās ekskluzīvās tiesības, ir pārredzama un tiek darīta publiski pieejama.

Attiecībā uz ekskluzīvajām tiesībām, kas minētas pirmajā daļā, attiecīgajai valsts sektora iestādei bez maksas nodrošina to digitalizēto kultūras resursu kopiju, kas veido šādas vienošanās daļu. Šī kopija ir pieejama atkalizmantošanai pēc ekskluzivitātes laikposma beigām.”;

c) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

“3. Ekskluzīvas vienošanās, kas ir spēkā 2005. gada 1. jūlijā un uz kurām neattiecas izņēmumi saskaņā ar 2. punktu, tiek izbeigtas līguma darbības beigās vai katrā ziņā ne vēlāk kā 2008. gada 31. decembrī.”;

d) pantam pievieno šādu punktu:

“4. Neskarot 3. punktu, esošās ekskluzīvās vienošanās, kas ir spēkā 2013. gada 17. jūlijā un uz kurām neattiecas izņēmumi saskaņā ar 2. un 2.a punktu, tiek izbeigtas līguma darbības beigās vai katrā ziņā ne vēlāk kā 2043. gada 18. jūlijā.”;

11) direktīvas 13. pantu aizstāj ar šādu:

“13. pants

Pārskatīšana

1. Komisija līdz 2018. gada 18. jūlijam pārskata šīs direktīvas piemērošanu un paziņo Eiropas Parlamentam un Padomei minētās pārskatīšanas rezultātus kopā ar priekšlikumiem par šīs direktīvas grozīšanu.

2. Dalībvalstis reizi 3 gados iesniedz Komisijai ziņojumu par valsts sektora informācijas pieejamību atkalizmantošanai, nosacījumiem, ar kādiem tā tiek darīta pieejama, un tiesību aizsardzības praksi. Pamatojoties uz minēto ziņojumu, kas tiek publiskots, dalībvalstis veic pārskatīšanu attiecībā uz 6. panta īstenošanu, jo īpaši attiecībā uz maksu, kas pārsniedz robežmaksas.

3. Pārskatīšanā, kas minēta 1. punktā, jo īpaši pievēršas šīs direktīvas darbības jomai un ietekmei, tostarp tam, kādā mērā pieaugusi valsts sektora dokumentu atkalizmantošana, kāda ietekme bijusi principiem, kas piemēroti maksas noteikšanai un normatīva un administratīva rakstura oficiālo dokumentu atkalizmantošanai, mijiedarbībai starp datu aizsardzības noteikumiem un atkalizmantošanas iespējām, kā arī turpmākām iespējām uzlabot iekšējā tirgus pienācīgu darbību un Eiropas satūra nozares attīstību.”

2. pants

1. Dalībvalstis līdz 2015. gada 18. jūlijam pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Tās par tiem nekavējoties informē Komisiju.

Tās piemēro minētos pasākumus no 2015. gada 18. jūlija.

2. Kad dalībvalstis pieņem minētos pasākumus, tajos iekļauj atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 2013. gada 26. jūnijā

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
A. SHATTER*